

ΕΝΟΤΗΤΑ Α' – Κεφάλαιο 5

Ο Διαφωτισμός

Βολταίρος

Οι αλλαγές που συντελέστηκαν στην Ευρώπη με την Αναγέννηση, την Θρησκευτική Μεταρρύθμιση, τις Ανακαλύψεις και την πρόοδο των Φυσικών Επιστημών, εκφράστηκαν τον **17^ο και 18^ο αιώνα** με το κίνημα του **Διαφωτισμού**.

Οι διαφωτιστές αμφισβήτησαν τις δεισιδαιμονίες και τις προλήψεις της εποχής τους, την εξουσία των ευγενών και τον θρησκευτικό σκοταδισμό τα οποία παρεμπόδιζαν την γνώση και την ελευθερία.

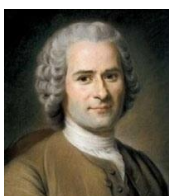

Ντεκάρτ

Αντίθετα, τόνιζαν την ανάγκη του ανθρώπου να «φωτιστεί» μέσω της μόρφωσης.

Πίστευαν πως **ο άνθρωπος πρέπει να καλλιεργεί το πνεύμα του με την βοήθεια της λογικής και της επιστήμης**.

Εναντιώνονταν στην θανατική ποινή, τα βασανιστήρια, την δουλεία και τον πόλεμο. Ταυτόχρονα τάσσονταν υπέρ της ατομικής ελευθερίας και ενάντια στην καταπίεση από τον βασιλιά και την Εκκλησία.

Z.Z. Ρουσσώ

Με το έργο τους προσπάθησαν να πείσουν τους ανθρώπους πως πρέπει να **μορφώνονται, για να μπορούν να διεκδικούν τα δικαιώματά τους**.

Πίστευαν πως όλοι οι άνθρωποι έχουν ορισμένα **φυσικά δικαιώματα** (ζωής, ιδιοκτησίας, ισότητας απέναντι στο νόμο, ελευθερίας σκέψης και έκφρασης) και καμιά εξουσία δεν έχει το δικαίωμα να τους τα στερεί.

Ο Διαφωτισμός ξεκίνησε στην **Αγγλία**, αναπτύχθηκε όμως περισσότερο στην **Γαλλία**.

Σημαντικοί εκπρόσωποι του Διαφωτισμού και ρητά τους που έμειναν στην ιστορία:

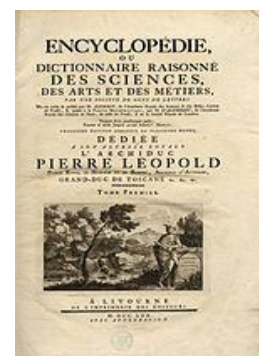
- **Βολταίρος:** (Απευθυνόμενος στον Θεό) «Κάνε αυτοί που φορούν άσπρα ράσα για να σου δείξουν την αγάπη τους, να μην μισούν αυτούς που σε αγαπούν το ίδιο, φορώντας μαύρα ράσα.»
- **Ντεκάρτ:** «Να μην παραδεχόμαστε τίποτα για αληθινό, αν δεν το ξέρουμε ολοφάνερα για αληθινό, δηλαδή να αποφεύγουμε την βιασύνη και την προκατάληψη.»
- **Ζαν Ζακ Ρουσσώ:** «Οι φορείς της εκτελεστικής εξουσίας δεν είναι αφέντες του λαού, μα υπάλληλοί του, και πρέπει να τον υπακούουν. Ο λαός πρέπει να μπορεί να τους διορίζει και να τους απολύει όποτε θέλει.»
- **Τζων Λοκ:** «Αν ένας ηγεμόνας χρησιμοποιεί την εξουσία του εναντίον τού λαού του, τότε ο λαός έχει δικαίωμα να τον αντιμετωπίσει με βία. Η βία της εξουσίας αντιμετωπίζεται μόνο με βία.»

Στην εποχή του Διαφωτισμού αναπτύχθηκαν οι φυσικές επιστήμες:

Βεν. Φραγκλίνος

- Ο **Βενιαμίν Φραγκλίνος** ανακάλυψε το **αλεξικέραυνο**.
- Ο **Αλεσάντρο Βόλτα** κατασκεύασε την πρώτη **μπαταρία**.
- Ο **Νεύτων** ανακάλυψε τους νόμους τής **βαρύτητας**.
- Ο **Κοπέρνικος** ανακάλυψε το **ηλιοκεντρικό σύστημα** (ο Ήλιος βρίσκεται στο κέντρο και οι πλανήτες περιφέρονται γύρω του).
- Άρχισαν για πρώτη φορά να χρησιμοποιούνται τα **εμβόλια**.
- Αναπτύχθηκε η **λογοτεχνία** (“Ντάνιελ Ντεφόε: **Ροβινσών Κρούσος**”, “Τζοναθαν Σουίφτ : **Τα ταξίδια του Γκιούλιβερ**”, αλλά και η **μουσική** (**Μπαχ, Βιβάλντι, Μότσαρτ**, κλπ.).

Οι ιδέες του Διαφωτισμού συγκεντρώθηκαν στην **Εγκυκλοπαίδεια**, ένα μεγάλο έργο με 33 τόμους που το έγραψαν πολλοί διαφωτιστές μαζί, για να παρουσιάσουν όλες τις νέες γνώσεις, τις νέες ιδέες και αντιλήψεις. Πρωτεργάτες εγκυκλοπαιδιστές ήταν ο **Ντ' Αλαμπέρ** και ο **Ντιντερό**.

Από το σχολικό βιβλίο:

1. Διαβάζουμε από τις «Πηγές» (σελ. 18), την πηγή Νο 2: ένα απόσπασμα από τις ιδέες του Γάλλου συγγραφέα και φιλοσόφου Μοντεσκιέ.
2. Διαβάζουμε στην «Ματιά στο παρελθόν» (σελ. 18) για την εφεύρεση του αλεξικέραυνου από τον Βενιαμίν Φραγκλίνο.

Ερωτήσεις κατανόησης

1. Ποια εποχή ξεκίνησε το κίνημα του Διαφωτισμού και από ποια χώρα;
2. Τι αμφισβήτησαν οι Διαφωτιστές και ποιες ήταν οι βασικές αρχές του Διαφωτισμού;
3. Αναφέρετε τέσσερις διαφωτιστές, καθώς και τα έργα ή τα λόγια του καθενός.
4. Τι γνωρίζετε για την "Εγκυκλοπαίδεια"; (τι ήταν, τι περιελάμβανε, ποιοι την συνέγραψαν)

